

Okrugli stol „Kako pokrenuti proizvodnju voća i povrća u Hrvatskoj“

10.7.2025.



Hrvatska poljoprivredna komora nastavila je serijal stručnih okruglih stolova vezanih uz problematiku proizvodnje i organizacije proizvodnje te stanja na tržištu u Republici Hrvatskoj i to u Županijskoj palači u Varaždinu, gdje je u srijedu organizirala okrugli stol pod nazivom „Kako pokrenuti proizvodnju voća i povrća u Hrvatskoj“.

Proizvodnja voća i povrća u Hrvatskoj nalazi se iz godine u godinu pred sve većim izazovima, a proizvođači i poljoprivredni stručnjaci slažu se da u „tvornici pod vedrim nebom“ nije lako proizvoditi jer bi za proizvodnju povrća i voća, zbog sve snažnijih klimatskih promjena, trebali imati sve više plastenika i staklenika, zaštitnih mreža, navodnjavanje, nove sorte, nova znanja, ali je nužno i udruživanje poljoprivrednika ili snažnija kooperacija kako bi se proizvođači uspjeli nositi sa sve snažnijom uvoznom konkurencijom, zaključeno je na okruglom stolu.

Naročito je važan ljudski rad kojega kronično nedostaje i koji je sve teže naći na tržištu rada, te snažna infrastruktura. Posljednjih godina uložena su ogromna sredstva kroz

NPOO za nova skladišta i hladnjače diljem Hrvatske, no kapaciteti su preveliki sa sadašnju razinu proizvodnje, zbog čega je potrebno uložiti napore, da se proizvodnja poveća.

Hrvatska dugi niz godina ima ogromne oscilacije u proizvodnje voća i povrća (iako su površine koliko toliko stabilne), dok klimatske promjene, česte vremenske nepogode svako proljeće i ljeto donose slike sa plantaža sa uništenom proizvodnjom. Stalno imamo i situacije da usitnjeni mali proizvođači, usred sezone, ne mogu svoju robu prodati, pa je uništavaju, onog trenutka kada na tržište dođe jeftina roba iz EU i regije. O cijenama voća i povrća gotovo svakodnevno govore ankete među potrošačima – one su astronomske, a kvaliteta uvoznog voća i povrća u trgovinama i na tržnicama često je vrlo upitna. Potrošači se zato s pravom pitaju zašto dajemo i ulažemo tolike poticaje u poljoprivredu, a nemamo dovoljno jeftinog povrća, priopćeno je iz HPK.

- Klimatske promjene snažno utječu upravo na ove dvije grane poljoprivrede. Za razliku od ratarstva, u voćarstvu i povrtlarstvu postoje mogućnosti prilagodbe. Moramo sagledati gdje smo kao država možda pogriješili, koje su negativne strane članstva u EU te kakvu pomoć možemo očekivati od lokalne i regionalne samouprave, države i europskih fondova.

Trenutačno ne postižemo ni 50 posto samodostatnosti u voću i povrću, što je zabrinjavajuće, osobito u sektoru voćarstva gdje smo nekada bili gotovo potpuno samodostatni. Zbog klimatskih promjena i zajedničkog europskog tržišta iluzorno je očekivati da ćemo biti potpuno samodostatni u svim kulturama, no uz bolju organizaciju, nove investicije i udruživanje još se može zaustaviti pad u proizvodnjama i okrenuti sadašnji negativni trendovi - izjavio je predsjednik HPK Mladen Jakopović.

Pored klimatskih promjena koje sve više utječu na uništenje proizvodnje, brojni poljoprivrednici sve više ističu i ogromne probleme s divljači, primjerice s vranama, srnama i drugim životinjama koje uzrokuju štetu, o ovom, sve izraženijem, problemu HPK je već razgovarala i u Ministarstvu poljoprivrede, koje je nadležno i za lovstvo, šumarstvo i poljoprivredu, te tražimo da se pronađu adekvatna rješenja, kazao je Jakopović.

Pročelnik županijskog Upravnog odjela za poljoprivredu i zaštitu okoliša Dragutin Vincek istaknuo je kako je Varaždinska županija rascjepkana, s brojnim malim površinama te da su ljudi kroz stoljeća bili prisiljeni okretati se kulturama koje su mogle ostvariti malo veći prinos, a povrćarstvo je bilo temelj.

- U odnosu na RH, Varaždinska županija se još koliko-toliko bavi povrćarstvom, a podsjećam na varaždinsko zelje i ludbreški hren koji su glavne kulture s kojima se ponosimo i po kojima smo prepoznatljivi. Drago nam je, stoga, što je HPK organizirala ovakav skup ovdje na sjeveru Hrvatske. Varaždinska županija i vidovečko područje su bazen tog povrćarstva. Kao jedinica lokalne samouprave činimo sve što je u našoj moći zadnjih 20 i više godina, kako bi proizvođačima olakšali i omogućili daljnje bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom. Pitanje kako povećati poljoprivrednu proizvodnju puno je šire, radi se o stavu kako RH, tako i društva u cjelini – želimo li mi to i u kojoj mjeri, je li problem u novcu ili ne - naglasio je pročelnik Vincek.

Među sudionicima okruglo stola je bio i Matija Erhatic, predsjednik nedavno osnovane Udruge podravskih proizvođača povrća, koja već okuplja oko 160 članova, koji je kazao da se u tom dijelu Hrvatske povećala proizvodnja industrijske rajčice i paprike, zahvaljujući ponajviše sve snažnijoj kooperaciji sa Podravkom.

- Povećava se i ukupna proizvodnja povrća samim time što se i ukupna sezona produžila. Postali smo područje koje proizvodi povrće cijelu godinu – riječ je o plasteničkoj proizvodnji pa smo tako počeli proizvoditi cvjetaču, kupuse i kelj preko zime. To prije nekoliko godina nije bilo moguće, a zbog klimatskih promjena jednim nam se dijelom omogućilo da proizvodimo tijekom cijele godine. To je povećanje za sve proizvođače, ali još se nisu svi prilagodili tome. Najveći su nam problemi zabrana nekih osnovnih aktivnih tvari koje nam trebaju, dok se ne nađe adekvatna zamjena ili će opet doći do promjene kultura i morat će se proizvoditi ono što se proizvoditi može - kazao je Erhatic.

Upravitelj Proizvođačke organizacije Jabuka HR, Luka Cvitan, izjavio je kako su proizvođači lani bili suočeni s ekstremno dugim periodom bez kiše i s iznimno visokim dnevnim temperaturama koje su prelazile 40 stupnjeva.

- Ta je suša ostavila enormne posljedice na konačnoj bilanci proizvodnje. Proizvođači se i ove godine boje ponavljanja prošlogodišnjeg scenarija te već sada strahuju da će i ove godine proizvodnja jabuke biti gotovo prepolovljena, što zbog utjecaja suše i vrućina, što zbog utjecaja mraza koji je ostavio posljedice u određenim županijama, kazao je Cvitan.

Kazao je kako je hrvatsko voćarstvo ove godine imalo dug period kišnog i hladnog vremena koji je ostavio posljedice na nemogućnosti vršenja zaštite na voćnjacima pa se

sada na glavnini proizvodnih lokacija proizvođači suočavaju s osnovnom proizvodnom bolesti jabuke - fuzikladij jer zbog svih zabrana korištenja zaštitnih sredstava koje je Europa donijela, adekvatna zaštita se nije mogla napraviti u vrijeme cvatnje i veliki postotak fuzikladija, odnosno krastavosti je trenutno na plodovima, što će utjecati na proizvodnju.

Damir Mesarić, dopredsjednik Udruge Međimurskih proizvođača merkantilnog krumpira ističe kako su prethodne tri godine bile vrlo dobre i proizvodnja krumpira se povećavala, no da će ove godine kod krumpira pad biti oko 70 posto.

- Opet ćemo imat ogromne štete od suše i vremenskih nepogoda, a kod proizvođača koji ne navodnjavaju nasade šteta bi mogla biti i 100 posto. Zbog novih skladišta morali smo mijenjati i sorte pa se sad učimo sa svime time - neke sorte su pogodnije i bolje su opstale po ovoj suši. Navodnjavanje je ključno, a država mora učiniti sve da se olakšaju investicije u navodnjavanje i smanje administrativne prepreke. Isto tako na tržištu je sve više uvoznog krumpira koji se lažno deklarira kao domaći zbog čega inspekcije moraju provoditi snažne kontrole i kažnjavati one koji tako dovode potrošače u zabludu - kazao je Mesarić.

Marija Cafuk, predsjednica, Udruga „Zeljari“ općine Vidovec je istaknula kako ove godine varaždinsko zelje kasni sa sadnjom zbog klimatskih promjena, a kako vegetacija traje 120 dana, ostaje da se vidi kako će se proizvodnja odvijati.

- U boljoj su poziciji oni koji navodnjavaju svoje površine i svi smo svjesni kako je ono postalo nužno, no pitanje je kako se priključiti kad imamo male usitnjene površine što nam povećava ovu investiciju. Sve veći problem postaju i vrane, koje uništavaju usjeve, a mi se na razini države ne možemo dogovoriti i pronaći adekvatno rješenje za ovaj problem koji je novi i postaje sve veća prijetnja proizvodnji povrća - kazala je Cafuk.

Poljoprivredna konzultantica Zvezdana Blažić iz tvrtke Geja Savjetovanja ističe kako se problemi u ovoj proizvodnji talože iz godine u godine.

- Kod ulaske Hrvatske u EU u voću smo bili samodostatni blizu 80 posto, a kod povrća još i više, a sada smo jako loši. Jedni djelom za to su krive klimatske promjene, ali i niska produktivnost, koja je na 30 posto prosjeka EU. U desetak godina pad pada proizvodnja voća i povrća otprilike je duplo veći u odnosu na druge proizvodnje. Danas trgovački lanac

ili hotel nabavlja robu na otvorenom europskom tržištu i mi moramo pronaći način kako da podignemo našu produktivnosti i konkurentnosti, a to je jedini način za opstanak ove proizvodnje - kazala je Blažić.

Prema njezinom mišljenju ključno je riješiti pitanje zemljišta, jer ne možemo povećavati produktivnost na postojećim usitnjenim parcelama, potrebno je ubrzati komasaciju i kvalitetno riješiti pitanje državnog poljoprivrednog zemljišta. „Mnoge stvari su u ključnim odlukama države, no i sami proizvođači moraju preuzeti dio odgovornosti te primjenjivati nova znanja, nove tehnologije proizvodnje, uvoditi nove investicije, moraju se udruživati, raditi na kooperaciji te koristiti postojeće financijske instrumente i ulagati u isplative investicije i projekte - kazala je Blažić.

Saša Paprika, voditelj Službe za proizvođačke organizacije i hortikulturu Ministarstva poljoprivrede je naglasio kako je Ministarstvo svjesno svih problema i čini sve kako bi se olakšalo poslovanje i povećala proizvodnja.

- Objavili smo trogodišnji indikativni plan svih natječaja i poziva proizvođače voća i povrća na iskaz interesa i da daju svoje konkretne prijedloge za realna ulaganja. Za mjeru 73.10 alocirano je 73 milijuna eura, a jedan veliki dio tog novca može završiti i u projektima za sektor voća i povrća. Na žalost mi danas imamo samo 660 ha u zaštićenim prostorima, što je izuzetno malo i moramo pronaći način da povećamo takav oblik proizvodnje, koji zahtijevaju sve češće klimatske promjene i nepogode. Drugo ključno rješenje je udruživanje, odnosno stvaranje sektorskih organizacija i potrebno je sektorsko pregovaranje, kako bi zajednički pronašli rješenja za ovu proizvodnju, ali je to zbog našeg mentaliteta često vrlo težak i dugotrajan proces - zaključio je Paprika.

Kako ističu u Hrvatskoj poljoprivrednoj komori, za proizvodnju povrća u Hrvatskoj se koristi manje od 1 posto ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta, pa proizvodnja povrća daje mali doprinos ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje (u razdoblju 2018.-2023. prosječan udio vrijednosti povrća u ukupnoj vrijednosti proizvodnje iznosio je tek 5,6 posto). Glavnina proizvodnje povrća dolazi iz intenzivnog uzgoja i to 79 posto, a jedan od izazova rastu ovoga sektora predstavlja smanjenje površina namijenjenih uzgoju povrća, posebice u intenzivnoj proizvodnji koje su u posljednjih pet godina smanjene za 18 posto. Ističu da bi bilo dovoljno još svega 10.000 hektara za postizanje samodostatnosti, s kojom smo sada na manje od 50 posto. Kada pak je riječ o voćarstvu, Hrvatska je postala zemlja

dominantna u proizvodnji oraha i lješnjaka, dok površine nekad najvažnijeg voća - jabuka i mandarina padaju.









